

Studiebarometeret: Rapport 3-2019

Hva hemmer og fremmer studentutveksling?

En analyse av data fra Studiebarometeret 2017

Kjersti Stabell Wiggen

NOKUT

Forord

Som deltaker i det europeiske utdanningssamarbeidet har Norge delt mobilitetsmålene i Bologna-prosessen. Dette har også blitt gjentatt i Stortingsmelding nr. 16 (2016–2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning (Kvalitetsmeldingen): Innen 2020 skal 20 prosent av studentene som fullfører høyere utdanning ha hatt et utvekslingsopphold med varighet på tre måneder eller lenger. I tillegg lanserte stortingsmeldingen et langsiktig og ikke tidfestet mål om at halvparten av alle studentene skal ha et utvekslingsopphold i løpet av studiene sine.

Utgangspunktet for Kvalitetsmeldingen er at internasjonal studentmobilitet er et viktig bidrag til å heve kvaliteten i norsk høyere utdanning. Det er ambisiøse mål, og for å kunne nå disse målene må vi vite mer om hva som kan fremme økt studentutveksling. Denne rapporten bidrar til å øke kunnskapen om hvem som drar og hvem som ikke drar på utveksling, hvilke faktorer som er viktig for motivasjon for utveksling og hvordan institusjonene kan bidra til å øke studentmobiliteten. Kunnskapen kan også brukes av utdanningsinstitusjoner og i fagmiljøer i arbeidet med å legge til rette for utenlandsopphold. Tidlig i 2020 skal Regjeringen legge frem sin stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet. Den må også baseres på et bredest mulig kunnskapsgrunnlag om internasjonalisering, mobilitet og kvalitet.

Rapporten er basert på data fra Studiebarometeret 2017. Den nasjonale studentundersøkelsen Studiebarometeret gjennomføres hver høst av NOKUT på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Studiebarometeret dekker så godt som alle norske universiteter og høyskoler, og alle studenter i sitt 2. studieår på bachelor- og mastergradsprogrammer inngår i undersøkelsen. Av til sammen nesten 65 000 studenter som inviteres, deltar omtrent halvparten. Undersøkelsen handler om studentenes opplevelse av studiekvaliteten på studieprogrammet sitt og dekker et bredt spekter av temaer knyttet til dette, blant annet studie- og læringsmiljø, undervisning, læringsutbytte, tilknytning til arbeidslivet, medvirkning med mer. Formålet med undersøkelsen er å styrke arbeidet med kvalitetsutvikling i høyere utdanning og gi informasjon om studentenes opplevde studiekvalitet.

Sammendrag

Analyse av data fra Studiebarometeret 2017 viser at det er noen sosiale forskjeller mellom hvem som reiser på utveksling og hvem som ikke reiser på utveksling: Det er en større andel blant studenter med høye karakterer og med foreldre med høy utdanning som reiser på studentutveksling. Kvinner har også en større tendens til å reise enn menn.

Når det gjelder motivasjon for å reise på utveksling, ser vi mye av de samme forskjellene. I tillegg ser vi her andre forhold som spiller inn: Studenter som tidligere har vært på andre studieopphold i utlandet har en betydelig høyere sannsynlighet for å være motivert for utveksling enn dem som ikke har vært på studieopphold i utlandet før. Dette kan tale for å gjøre også kortere opphold i utlandet mer tilgjengelig for studenter for å på den måten stimulere til økt utveksling.

Vi ser også at forhold ved livssituasjonen spiller en stor rolle for motivasjonen for utveksling. Jo større grad studenten opplever at det er forhold ved livssituasjonen som gjør det vanskelig å reise på utveksling (for eksempel på grunn av jobb, barn, bolig, sykdom), jo mindre er sannsynligheten for å være motivert for å reise på utveksling. Tidligere studier har løftet problemstillinger knyttet til dette med barrierer for utveksling og sett på hvordan studentenes motivasjon for å reise på utveksling også kan handle om tankesett: Noen er mer mobile og har mer «mobilitetskompetanse», våger i større grad å flytte og skifte miljø, og opplever dermed ikke de samme forholdene ved livssituasjonen som så begrensende som andre.

Studenters faktiske begrensninger i livssituasjonen som hinder for utveksling kan ikke institusjonene gjøre så mye med, men det at motivasjon for utveksling også kan handle om ønske og vilje til mobilitet kan gi større muligheter til å påvirke. Sammenlignet med studenter som ikke er motivert til å reise på utveksling, opplever studenter som er motivert til å reise i større grad å få oppmuntring, at det er rom i studieplanen og at tilbudet om utveksling er faglig relevant. Det er mye som tyder på at det er en sammenheng mellom det å bli oppmuntret til å dra på utveksling og sannsynligheten for å gjøre det, både i analysen vi har gjort her og ut fra hva man har funnet i andre studier. Betydningen av forhold i livssituasjonen som virker begrensende for utveksling, som f.eks. økonomi og tilknytning til familie, venner og hjemsted, kan være relativ og knyttet til hvor fortrolig man er med å gå ut av komfortsonen og hvilken erfaring man har med mobilitet fra før. Oppmuntring om utveksling og god informasjon fra studiestedet kan dermed trygge de mindre mobile studentene til å bli mer mobile. Samtidig kan det å ha et tilbud som oppleves som faglig relevant motivere til utveksling.

Samspeilet mellom faglige ansatte og studenter på studieprogrammet ser også ut til å være viktig for å stimulere til utveksling, og vi finner at studenter som opplever å bli oppmuntret til å reise på utveksling også er de som er mer tilfreds med miljøet mellom studenter og faglig ansatte på studieprogrammet.

Innhold

1	Studentutveksling fra Norge	1
2	Datagrunnlag og problemstilling	2
3	Hva vet vi fra før?	2
4	Omtrent én av sju drar på utveksling	4
5	Hvem som drar og hvem som ikke drar	6
5.1	Variasjoner etter utdanningstype	7
5.2	Forskjeller etter kjønn og sosial bakgrunn	9
6	Egen motivasjon og mulighet	11
6.1	Tidligere internasjonal erfaring viktig	14
7	Forhold ved institusjonen	17
7.1	Oppmuntring og et faglig relevant tilbud	19
8	Referanser	22
Vedlegg 1	Spørsmålsformuleringer	24
Vedlegg 2	Vedleggstabeller	25

1 Studentutveksling fra Norge

Innen høyere utdanning er det mye oppmerksomhet rundt ulike sider ved internasjonalisering. Studentutveksling kan være ett av tiltakene for internasjonalisering av studieprogrammene. Men hvorfor er internasjonalisering så viktig innenfor høyere utdanning? I Stortingsmelding nr. 16 (2016–2017) om "Kultur for kvalitet i høyere utdanning" legges det vekt på at internasjonalt samarbeid og internasjonale perspektiver er nødvendig for å håndtere de globale samfunnsutfordringene, og det er derfor en forutsetning at norske universiteter og høyskoler utdanner kandidater som er aktuelle deltakere i det internasjonale samfunnet. Internasjonalt forsknings- og utdanningssamarbeid skal også støtte opp under politiske interesser, både innen utenriks-, utviklings- og næringspolitikk. Et tredje og viktig poeng er at internasjonalisering skal sikre at kvaliteten på norsk høyere utdanning og forskning holder et høyt (internasjonalt) kvalitetsnivå, ved at det blir kontinuerlig kalibrert mot den internasjonale fronten. I tillegg har studentene selv stort utbytte av internasjonal erfaring, både faglig, kulturelt og sosialt.

For å kunne nå et høyt internasjonalt faglig nivå og gi studentene internasjonale perspektiver må studentene føres inn i fagets internasjonale diskurs. Ifølge NOKUTs Studietilsynsforskrift (2017, §2-2, pkt 7) skal alle studieprogram ha internasjonaliseringstiltak som er tilpasset studiets nivå, omfang og egenart. Det kan gjøres ved f.eks. studentutveksling, samarbeid om undervisning (gjesteforelesere, veiledning), felles pensumutvikling, samarbeid om studietilbud (kurs, emner) og om hele gradsstudier.

Spesielt dette med studentutveksling har det blitt satt et mål på. Som deltaker i det europeiske utdanningssamarbeidet har Norge delt mobilitetsmålene i Bologna-prosessen. Dette har også blitt gjentatt i Stortingsmelding nr. 16 (2016–2017): Innen 2020 skal 20 prosent av studentene som fullfører høyere utdanning ha hatt et utvekslingsopphold med varighet på tre måneder eller lenger. I tillegg lanserte stortingsmeldingen et langsiktig og ikke tidfestet mål om at halvparten av alle studentene skal ha et utvekslingsopphold i løpet av studiene sine. Tilbud om studentutveksling er også et av kravene i Studietilsynsforskriften (2017, §2-2, pkt 8) hvor det heter at «*Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.*».

Av alle som fullførte en grad i Norge i 2017, hadde 15,5 prosent vært på utvekslingsopphold (Tilstandsrapporten for høyere utdanning 2017, vedleggstabell V2.37). Andelen har vært stabil de siste årene (14,9 i 2015 og 15,4 i 2016). Studentutvekslingen fra Norge har dermed litt igjen for å nå den felleseuropeiske målsettingen. For å nå målet må studieprogrammer som har høy utveksling fortsatt sette ambisiøse mål, og studieprogrammer med lite utveksling må iverksette tiltak for i større grad å innarbeide studentutveksling som en del av studiet.

2 Datagrunnlag og problemstilling

Det er nødvendig å gjøre tiltak for å nå mobilitetsmålene. Regjeringen arbeider med en stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet. SIU startet i 2015 et prosjekt sammen med høyskoler og universiteter for å styrke studentutveksling, og funn og resultater er samlet på nettsidene «Hvordan lykkes med utveksling?» for deling av kunnskap og gode eksempler¹.

Gjennom kunnskap om motivasjon og begrensninger for utveksling kan man lettere skreddersy tiltak for å nå regjeringens målsetning om 20 prosent på utvekslingsopphold. Data om studentutveksling fra Studiebarometeret 2017 kan gi et viktig bidrag til kunnskap om ulike sider ved studentutveksling. Studiebarometeret er en nasjonal undersøkelse om kvalitet i utdanningen som går til alle studenter på 2. og 5. studieår ved alle høyskoler og universiteter i Norge. Nesten halvparten av alle studentene i populasjonen deltar i undersøkelsen, og med dette er Studiebarometeret en solid datakilde.

Internasjonalisering var et tema i Studiebarometeret i 2017, hvor det blant annet ble spurt om studentenes muligheter og motivasjon når det gjelder studentutveksling. Videre kan temaet internasjonalisering gjentas i Studiebarometeret senere år, og ved å gjøre opp en status for situasjonen per 2017, vil vi lettere kunne se på endringer over tid. Dataene fra Studiebarometeret kan gi mulighet til å se eventuelle effekter av ulike nasjonale og lokale tiltak, helt ned på studieprogramnivå.

I denne analysen brukes data fra Studiebarometeret 2017 – se Øygarden og Pedersen (2018) for mer informasjon om undersøkelsen og datamaterialet. Vi kartlegger først kjennetegn ved personene i utvalget som reiser på utveksling og de som ikke gjør det. Videre ser vi på dem som *ikke* har vært på utveksling, for å se hva som kjennetegner dem som er *motivert* til å dra på utveksling og dem som ikke er motivert til å dra.

Til slutt vil vi se på ulike forhold ved institusjonene: Om studentene opplever å få informasjon om mulighetene, om det er rom i studieplanen, om tilbudet om utveksling er faglig relevant og om studentene blir oppmuntret til å dra. Vi undersøker hva som kan påvirke motivasjon for utveksling blant studentene: Er det sammenheng mellom informasjon og oppmuntring fra studiestedet og motivasjon for å dra på utveksling?

3 Hva vet vi fra før?

Studentenes tilbøyelighet til å dra på utveksling er påvirket av muligheter og motivasjon for å reise ut på den ene siden og barrierer på den andre siden. Barrierene kan for eksempel være kostnader, mangel på informasjon og kunnskap om hvilke muligheter som finnes, lite fleksible studieplaner, relasjoner eller forpliktelser hjemme med familie, venner og bolig, mangel på språkkunnskaper, eller usikkerhet når det gjelder fordeler ved utveksling.

Det er gjort flere nasjonale og internasjonale studier på studenter og mobilitet. Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) gjennomførte en mobilitetsanalyse blant studenter i 2009, hvor de så på kjennetegn ved de som hadde reist på utveksling og de som ikke hadde reist og hvilke faktorer som påvirket mobilitet blant studenter (Senter for internasjonalisering av utdanning, 2010).

---

¹ Prosjektet «Hvordan lykkes med utveksling?» <https://www.siu.no/Hoeyere-utdanning/hvordan-lykkes-med-utveksling>

SIU fant at de mest mobile studentene var de som hadde foreldre med høy utdanning og studenter som hadde hatt andre utenlandsopphold tidligere. Det var variasjoner innenfor de ulike fagene også: Mest mobilitet blant studenter innenfor samfunnsfag, økonomi og humaniora og minst blant studenter innenfor naturfag/teknologi og lærerutdanning. Kjønn og alder hadde også en viss betydning: Kvinner var mer mobile enn menn og yngre mer mobile enn eldre. Når det gjaldt motivasjon for å studere i utlandet, var personlig utvikling og å bli kjent med andre land og kulturer de viktigste faktorene. Deretter kom muligheter for å lære språk og muligheter for en internasjonal karriere. De største og viktigste barrierene for utveksling var hensyn til familie og at man trivdes der man var. Dårlig informasjon om muligheter for utveksling kom på en tredje plass.

I rapporten «Living and learning – exchange studies abroad» (CIMO etc, 2013) presenteres en annen studie om utveksling fra studentenes perspektiv. De har sett på motiver, barrierer og erfaringer fra finske, norske og svenske studenter. Funnene deres er også at det er noen forskjeller mellom studenter som drar på utveksling og de som ikke gjør det når det kommer til kjønn, alder, fag og sosial bakgrunn, men likevel er dette begrenset. De viktigste årsakene som studentene oppga som grunn til at de ikke ønsket å dra på utveksling var personlige relasjoner (familie og kjæreste) og akademiske grunner (redd for å bli forsinket i studiene, ikke få utenlandsstudiene godkjent osv.). Et interessant funn er at de som ikke ønsker å dra på utveksling ikke har samme erfaring med å flytte innenlands som de som velger å dra på utveksling. De som ikke drar er på mange måter mer bundet til hjemstedet og personlige relasjoner. De som reiser ut på utveksling har også personlige relasjoner eller faglige bekymringer som kunne tilsi at de ble hjemme, men de opplever likevel ikke at det begrenser dem i å reise på utveksling. De fant også en klar sammenheng mellom det å bli oppfordret til å dra på utveksling og sannsynligheten for å gjøre det.

Beerkens m. fl. (2016) har også gjort en studie på motivasjon og barrierer for utveksling, sett fra studentenes ståsted. De har sammenlignet tre grupper av studenter fra syv europeiske land (ikke Norge): Studenter som har dratt, de som vurderte å dra men som ikke dro, og de som verken har dratt eller noen gang vurdert det. De viser i sin artikkel at den viktigste barrieren for studenter som ikke reiser på utveksling er bånd til hjemstedet og mangel på interesse. En viktig påminnelse fra Beerkens er at de barrierene studenter oppgir som hovedårsak til at de ikke har dratt på utveksling, ikke nødvendigvis trenger å være det som *faktisk* forhindret dem i å dra. I spørreundersøkelser hvor man spør om årsaker til at studenter ikke har dratt på utveksling, er det fort gjort å legge til grunn at valget om ikke å dra var et bevisst valg. Det kan imidlertid være slik at studenten ikke har vurdert utveksling som et alternativ i det hele tatt, og at det dermed ikke har vært et bevisst valg å ikke dra. I ettertid kan de oppgi ulike barrierer som grunn for at de ikke dro, for å forklare noe som i utgangspunktet ikke var et bevisst valg. Dette med at mange oppgir hjemlige bånd som årsak kan ha å gjøre med et tankesett fremfor de faktiske forholdene. En stor andel av studentene har hjemlige forpliktelser, men noen velger likevel å dra. Det kan tolkes som at det handler mer om at man våger å gå ut av komfortsonen og vekk fra sitt etablert nettverk, altså at det er snakk om personlighetstrekk.

SIU har også gjennomført en spørreundersøkelse blant studieprogramansvarlige for å undersøke hvordan det arbeides med utveksling på studieprogrammene (Senter for internasjonalisering av utdanning, 2016). Hovedfunnene viser at de studiestedene som i størst grad oppmuntrer til utveksling også er de stedene som har størst mobilitet. Dette er i tråd med funn fra undersøkelser fra studentenes synspunkt, hvor man finner at studentene har mer tilbøyelighet til å reise når de opplever oppfordringer og forventninger fra studiestedet (Living and learning 2013). Videre var ett av hovedfunnene i studien at studieprogramlederne mente at det viktigste hinderet for mobilitet var

manglende etterspørsel fra studentene. Utfordringene for studiestedene ligger altså i å aktivt skape et miljø der utveksling fremstår som et naturlig valg og ikke bare nøye seg med å gi tilbud til studenter som aktivt etterspør utvekslingsopphold. Konklusjonen var at lav utveksling i stor grad handler om egenskaper ved studiestedet fremfor egenskaper ved studenten: Forskjellene i hvem som reiser ut kan altså forklare med hva studentene møter i studiesituasjonen.

Statistisk sentralbyrå gjennomførte i 2016 en undersøkelse som kartlegger studenters levekår i Norge, Eurostudent VI (for informasjon om undersøkelsen, se Jensen 2018). Studentutveksling var ett av temaene i undersøkelsen, og Keute m.fl (2018) har ut fra data fra Eurostudent gjort en analyse av hva som hindrer studenter i å dra på utveksling. De finner at kvinner drar mer på utveksling enn menn, yngre mer enn eldre, og at det er store variasjoner etter hvor og hva man studerer. De største hindringene for å reise utenlands er økt økonomisk belastning og det å være borte fra familie og venner (hhv 56 og 55 prosent). Videre er manglende motivasjon et hinder (25 prosent). Andre hindringer er at utveksling ikke passer inn i studieprogrammet (19 prosent) samt manglende informasjon, begrenset tilgang til utvekslingsprogrammer og vanskeligheter med å få godkjent utenlandsk utdanning i Norge (15 prosent). Selv om informasjon og faglig tilrettelegging oppleves som betydelig mindre hindringer enn økonomiske og sosiale grunner, er det disse forholdene studiestedene har anledning til å påvirke for å øke utvekslingen.

4 Omtrent én av sju drar på utveksling

Regjeringen har som nevnt et mål om at 20 prosent av alle studenter som fullfører høyere utdanning skal ha hatt et utvekslingsopphold med varighet på tre måneder eller lenger innen 2020. Av alle som fullførte en grad i Norge i 2017, hadde 15,5 prosent vært på utvekslingsopphold². Fordelt på studienivå var det 12,1 prosent av kandidatene på lavere grads nivå som hadde vært på utveksling og 17,8 prosent av kandidatene på høyere nivå (Tilstandsrapporten for høyere utdanning 2018, SIU 2016). Dette er altså andelen blant studenter som har fullført en grad.

Resultater fra Eurostudent viser at 12,9 prosent av studenter i Norge har vært på utveksling i utlandet. Dette er andelen blant studenter som fortsatt er under utdanning og ikke andelen av dem som har oppnådd en grad, og dermed er andelen noe lavere.

I Studiebarometeret 2017 var det til sammen nesten 27 000 studenter som svarte på spørsmål om studentutveksling. Av de 27 000 studentene var det til sammen 6,8 prosent (1 836 personer) som hadde vært på utveksling, og de aller fleste av disse hadde vært på utveksling (95 prosent) i 3 måneder eller mer.

Populasjonen i Studiebarometeret er studenter som er inne i sitt 2. eller 5. studieår. Omtrent to tredeler av studentene som svarer på undersøkelsen er bachelorstudenter og en tredel er masterstudenter. Bachelorstudenter som er i 3. semester av studiet sitt har ikke hatt så store muligheter til å reise på utveksling ennå, da utveksling ofte finner sted siste år i et bachelorprogram. Spørsmålet om mobilitet er imidlertid formulert slik at det skal kunne fange opp erfaringer også fra andre studieprogram enn det respondenten hørte til på svartidspunktet: «Er/har du vært på en form for studieopphold utenfor Norge

---

² Vedleggstabell V2.37 i Tilstandsrapporten for høyere utdanning 2017

i løpet av din tid som student i høyere utdanning? Om du har vært på flere typer: Kryss av for oppholdet med lengst varighet.». Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 4.1.

Tabell 4.1 Andel på utveksling og andre utenlandsopphold, etter studienivå.

	I alt	Bachelor	Master
Nei	84,0	91,8	68,9
Ja, på studentutveksling	6,8	2,3	15,6
Ja, på feltarbeid, kurs, konferanse eller studietur	4,3	2,8	7,2
Ja, på praksisopphold	1,1	0,6	2,1
Ja, annet	3,7	2,4	6,2
Antall	26 922	17 732	9 190

Kilde: Studiebarometeret 2017

Dersom vi ser på andel som har vært på utveksling blant hhv. bachelor- og masterstudenter, ser vi at bare 2 prosent av bachelorstudentene har vært på utveksling i løpet av sin tid som student i høyere utdanning, mens blant masterstudentene er det over 15 prosent. Nesten alle som har vært på utveksling har vært ute i tre måneder eller mer (95 prosent).

Blant dem som har vært på utveksling er det imidlertid en viss andel som har vært på utveksling i et tidligere studieprogram: Nesten 40 prosent av masterstudentene som har vært på utveksling oppgir at det har vært i et annet studieprogram enn nåværende masterprogram. Disse kan for eksempel ha vært på utveksling i løpet av et bachelorprogram. Nesten 70 prosent av bachelorstudentene som har vært på utveksling oppgir at de de har vært på utveksling i et annet program enn nåværende studieprogram. Det er med andre ord svært få av bachelorstudentene – som altså er i sitt 3. semester når de besvarer undersøkelsen – som har vært på utveksling i sitt nåværende program.

Til sammen var det 2 476 personer som hadde vært på andre utenlandsopphold enn utveksling. Det kan ha vært feltarbeid, kurs, konferanse eller studietur, på praksisopphold eller annet. Det er større variasjon i lengden på utenlandsoppholdet i denne gruppa enn for dem som har vært på utveksling: Bare 37 prosent (874 personer) har vært på utenlandsopphold i 3 måneder eller mer (tabell 4.2). De fleste av disse har vært på «Annet type opphold». Ut i fra fritekstsvarene fra respondentene vet vi at dette i stor grad dreier seg om studenter som har tatt en hel grad i utlandet (til sammen 735 personer) (Haugen m.fl., 2018).

Tabell 4.2 Andre typer studieopphold i utlandet, etter lengde på opphold. Prosent.

	Feltarbeid, kurs, konferanse eller studietur	Praksisopphold	Annet type opphold	I alt
Mindre enn 2 uker	52	9	6	28
2-4 uker	21	26	5	15
1-3 måneder	19	45	13	20
Mer enn tre måneder	7	20	76	37
Antall	1 137	273	972	2 382

Kilde: Studiebarometeret 2017

5 Hvem som drar og hvem som ikke drar

Tabell 5.1 gir en oversikt over dem som har vært på utveksling og dem som ikke har vært på utveksling, med andel fordelt etter kjønn, alder, studienivå, karakterer og foreldrenes høyeste utdanningsnivå. Siden en del av studentene har vært på annen type utenlandsopphold enn utveksling, ønsker vi også å se på egenskaper ved denne gruppen. Heretter omtales dette som «Annet utenlandsopphold», og det er inkludert både feltarbeid, kurs, konferanse, studietur, praksisopphold eller andre typer utenlandsopphold.

Tabell 5.1 Studenter som har vært på utveksling eller andre utenlandsopphold, etter kjønn, alder, studienivå, karakterer og foreldres utdanningsnivå.

	Antall	Andel			
		I alt	Har vært på utveksling	Har vært på annet utenlandsopphold	Ikke vært på utveksling eller annet utenlandsopphold
Kjønn	22 389	100	100	100	100
Mann	8 414	38	35	35	38
Kvinne	13 975	62	65	65	62
Alder	22 375	100	100	100	100
19-21 år	6 768	30	5	14	34
22-24 år	7 018	31	41	33	30
25-29 år	5 038	23	46	32	19
30 år og eldre	3 551	16	8	21	16
Studienivå	26 922	100	100	100	100
Bachelor	17 732	66	22	42	72
Master	9 190	34	78	58	28
Foreldrenes høyeste utdanningsnivå³	24 080	100	100	100	100
Grunnskole	855	4	1	3	4
Videregående opplæring	4 241	18	12	14	18
Høyskole/universitet, lavere grad	9 035	38	32	36	38
Høyskole/universitet, høyere grad	9 949	41	54	47	40
Karakterpoeng vgs – gj.snitt⁴	15 640	43,5	46,3	44,1	43,2
Karakterer HU – gj.snitt⁵	21 134	3,2	3,5	3,3	3,2
Antall	26 922	1 836	2 476	22 610	

³ Foreldrenes høyeste utdanningsnivå: her er det tatt utgangspunkt i den foreldereren med det høyeste utdanningsnivået.

⁴ Karakterpoeng fra videregående skole går fra 20 poeng (lavest) til 60 poeng (høyest)

⁵ Karaktersnittet tilsvarer som følger: 4,5-5 = A / 3,5-4,4 = B / 2,5-3,4 = C / 1,4-2,4 = D / 0,5-1,4 = E / 0-0,4 = F

Det er forskjeller mellom de tre gruppene når vi ser på de nevnte bakgrunnsvariablene. I populasjonen totalt er omtrent to av tre kvinner. Dette gjenspeiles også i delpopulasjonene selv om vi kan se en liten antydning til at det er en noe høyere andel kvinner enn menn som har vært på utveksling eller annet utenlandsopphold.

Blant dem som har vært på utveksling eller annet utenlandsopphold, er de fleste i alderen 22–29 år, mens blant dem som ikke har vært på utveksling eller utenlandsopphold er det størst andel i aldersgruppen 19–21 år. Det er naturlig at de yngste (19–21 år) ikke har hatt samme anledning til å ha et utvekslingsopphold ennå. De som har vært på annet utenlandsopphold har høyest gjennomsnittsalder: 27 år mot 25 år i de to andre gruppene.

De fleste som oppgir å ha vært på utveksling er i et masterprogram når de besvarer undersøkelsen. Tre av fire blant dem som ikke har vært på utveksling eller utenlandsopphold er studenter på bachelornivå. Denne differansen er en naturlig følge av at dem som går på master har hatt større anledning til å reise på utveksling i løpet av sin tid i høyere utdanning enn dem som går 3. semester på en bachelor.

Når det gjelder foreldrenes høyeste utdanningsnivå, har over halvparten (54 prosent) av dem som har vært på utveksling foreldre med utdanning på høyere grads nivå. Tilsvarende andel for dem som har vært på utenlandsopphold er 47 prosent, og for dem som ikke har vært på utveksling eller på utenlandsopphold er det 40 prosent. I analysen til SIU 2010 fant de også en betydelig høyere andel studenter med foreldre med høy utdanning blant dem som dro på utveksling, og de stiller spørsmålet om dette kan ha sammenheng med økonomisk støtte, mer oppmuntring og større forventninger hjemmefra. Det kan også tenkes at studenter med foreldre med høy utdanning har større sannsynlighet for internasjonale erfaringer fra før, noe som også har betydning for tilbøyelighet til å reise på utveksling senere (SIU, 2010). Foreldrenes utdanning kan også ha betydning for hvilken utdanning barna selv velger, både når det gjelder lengde og fagtype (Helland og Wiborg 2014), og noen utdanningstyper kan ha mer tradisjon for utveksling enn andre (som vi kommer inn på i kapittel 5.1).

Hvis vi ser på gjennomsnitt i karakterpoeng fra videregående opplæring, har de som allerede har vært på utveksling noe høyere karakterpoeng enn de andre delpopulasjonene. Det samme ser vi når det gjelder gjennomsnittlig karakter totalt for høyere utdanning. Her kan det også være en samvariasjon med type utdanning man går på – det kan være ulike karakterkrav for opptak til ulike utdanninger, og utdanningstypene kan igjen ha ulik tradisjon for utveksling.

Ut fra Studiebarometeret kan det altså se ut til at de som har vært på utveksling har noe høyere karakterer enn dem som ikke har vært på utveksling, og de har også oftere foreldre med høyt utdanningsnivå. Det kan også se ut til at det er en liten tendens til at kvinner reiser oftere på utveksling enn menn. Disse funnene er helt i tråd med resultater fra andre analyser, som f.eks. SIU (2010) og Living and learning (2013). Resultatene antyder at det kan være sosiale forskjeller mellom dem som velger å dra på utveksling og dem som ikke gjør det. Dette skal vi undersøke nærmere i kapittel 5.2. Først skal vi se på hvordan de som reiser på utveksling fordeler seg på de ulike utdanningstypene.

5.1 Variasjoner etter utdanningstype

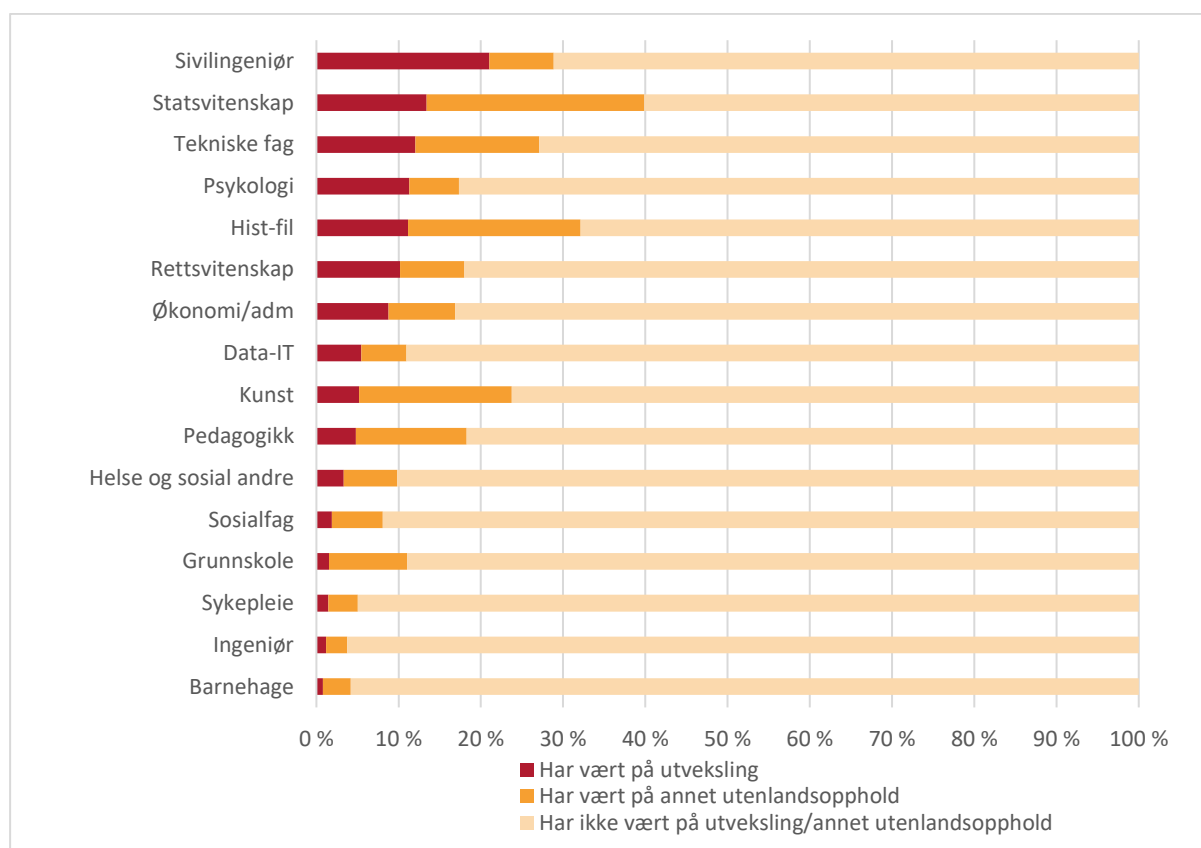
Mulighetene til å reise på utveksling kan også variere etter utdanningstype. Ulike utdanninger har ulik tradisjon for utveksling. Rammeplanstyrte profesjonsfag knyttet til den norske offentlige forvaltningen, som f.eks. sykepleie, sosialfag, barnehage, grunnskolelærer og politi, har generelt en

lavere andel som reiser på utveksling enn andre. Noe av forklaringen på dette er at det kan være mer utfordrende å få til et utvekslingsopphold på tre måneder i de rammeplanstyrte profesjonsutdanningene (SIU, 2016). Kortere og andre former for utenlandsopphold kan være enklere å få til og kan oppleves som like verdifulle for disse utdanningstypene.

Samtidig som at vi ser stor forskjell mellom utdanningstyper når det gjelder utveksling, vet vi at det er store kjønnsforskjeller på noen av utdanningstypene. På flere av de store profesjonsfagene med lav andel som reiser på utveksling, er kvinner overrepresentert: I grunnskolelærerutdanning er det 75 prosent kvinner, og i sosialfag-, barnehagelærer og sykepleieutdanning er det rundt 85 prosent kvinner. Dette kan ha betydning for eventuelle kjønnsforskjeller når vi ser på hvem som reiser på utveksling.

Figur 5.1 viser andel av studentene som har vært på utveksling og på andre typer utenlandsopphold innen de 15 største utdanningstypene (se vedleggstabell 1 for alle utdanningstyper).

Figur 5.1 Andel som har vært på utveksling eller utenlandsopphold for de 16 største utdanningstypene.

Det er en svakhet i dataene når vi ser på utdanningstyper: Noen av studieprogrammene er bachelorstudier, mens andre er masterstudier. Bare 2 prosent av bachelorstudentene har vært på utveksling, mens blant masterstudentene er det over 15 prosent. Som nevnt i kapittel 4 er bachelorstudentene som deltar i Studiebarometeret i 3. semester av studiet sitt og har ikke hatt så store muligheter til å reise på utveksling ennå, da utveksling ofte finner sted siste år i et bachelorprogram. Flere av utdanningstypene med en lav andel studenter som har vært på utveksling er 3-årige

bachelorprogrammer, mens utdanningstypene med høy andel på utveksling har både bachelor- og masterstudenter. Dette kan dermed gi utslag i større forskjeller mellom utdanningstypene enn det i realiteten er.

Med forbeholdene tatt ovenfor: Blant dem som svarer i Studiebarometeret er utvekslingsopphold vanligst i utdanninger innen sivilingeniør, hvor rundt 20 prosent reiser på utveksling. I tekniske fag, rettsvitenskap, psykologi og historisk-filosofiske fag er det 10–12 prosent som har vært på utveksling. I profesjonsutdanninger innen sosialfag, barnehage, sykepleie, politi og lærer er det kun 1–3 prosent som har vært på utveksling. Vi ser at andre typer utenlandsopphold er vanligere blant noen av profesjonsfagene enn hva utvekslingsopphold er.

Det er interessant at vi ser en liten overrepresentasjon av kvinner blant dem som reiser på utveksling totalt sett, samtidig som at det er en tydelig underrepresentasjon når det gjelder utveksling blant utdanningstyper hvor kvinner er overrepresentert. Dette kan tyde på at kjønnsforskjellen når det gjelder hvem som drar på utveksling egentlig er sterkere enn hva tabell 5.1 viser. Dette skal vi se nærmere på i neste kapittel.

5.2 Forskjeller etter kjønn og sosial bakgrunn

Så langt ser det ut til å være en større andel blant studenter med høye karakterer og med foreldre med høy utdanning som reiser på studentutveksling. Vi ser også en antydning til at det er en høyere andel kvinner blant dem som har vært på utveksling eller utenlandsopphold enn blant dem som ikke har vært det. I tillegg har vi sett at det er en stor forskjell mellom de ulike utdanningstypene. Vi vet at det er store kjønnsforskjeller etter utdanningstype, og vi kan også anta at både kjønn, karakterer og foreldres utdanningsnivå kan påvirke valg av utdanning.

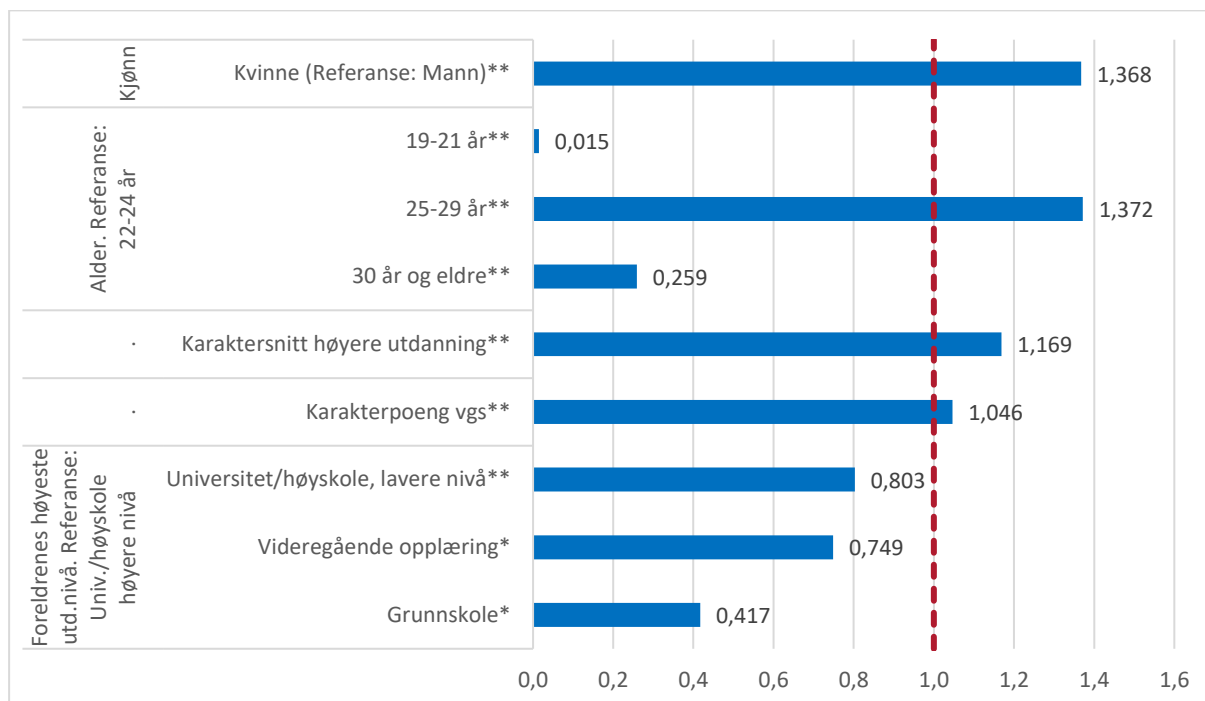
For å kontrollere for disse forskjellene kan vi gjøre en logistisk regresjon hvor vi ser på hvilke bakgrunnsvariabler som øker sannsynligheten for at studenter drar på utveksling.

I denne analysen ser vi på sannsynligheten for å ha vært på utveksling ut i fra variablene kjønn, alder, foreldres utdanningsnivå, karakterpoeng fra videregående skole, karaktersnitt i høyere utdanning, studienivå og utdanningstype. I og med at det stort sett er masterstudentene i utvalget som har vært på utveksling, gjør vi denne analysen kun på dem. Bachelorstudentene blir holdt utenfor. Det er i alt 10 475 masterstudenter i utvalget, og 1 432 av disse har vært på utveksling (15,5 prosent).

I modellen bruker vi hvorvidt studenten har vært på studentutveksling eller ikke som avhengig variabel. Studenter som har vært på annet utenlandsopphold regnes i kategorien «Har ikke vært på utveksling».

Estimatene i figur 5.2 er uttrykt som odds ratio. Referansegruppen har verdien 1 (markert med rød linje i figuren). En verdi høyere enn 1 på en av de uavhengige variablene viser at sannsynligheten for å ha vært på utveksling er høyere enn for referansegruppen – det indikerer altså en positiv sammenheng. En verdi lavere enn 1 viser at sannsynligheten er lavere enn referansegruppen – altså en negativ sammenheng. Er verdien lik 1 har ikke variabelen betydning for sannsynligheten. I vedleggstabell 2 vises odds ratio, signifikans og konfidensintervall for alle variablene.

Figur 5.2 Odds Ratio for å ha vært på utveksling. Masterstudenter. N=5 410

*p<0,05 **p<0,01

I figur 5.2 ser vi at for kvinner er estimatet for å ha vært på utveksling høyere enn 1. Referansegruppen er menn. Sannsynligheten for at kvinner har vært på utveksling er høyere enn for menn, kontrollert for de andre variablene i modellen. Modellen tar hensyn til at sammensetningen av utdanningstype, alder, karaktersnitt, karakterpoeng og foreldres utdanning varierer for menn og kvinner.

Estimatet for at personer med foreldre med grunnskoleutdanning skal ha vært på utveksling er lavere enn 1. Referansegruppen med verdien 1 er her foreldre med universitets-/høyskoleutdanning høyere nivå. Det er altså mye mindre sannsynlig at man har vært på utveksling dersom man har foreldre med grunnskoleutdanning som høyeste utdanningsnivå, kontrollert for de andre variablene. Det er også mindre sannsynlig å ha vært på utveksling dersom foreldrene har utdanning på videregående nivå eller universitet/høyskole lavere grad, men her er ikke differansen til referansegruppen like stor som for dem med foreldre med bare grunnskoleutdanning.

Når det gjelder alder, er det delt inn i fire aldersgrupper. Aldersgruppen 22–24 år er referansegruppe med verdien 1. Den yngste og den eldste aldersgruppen har mindre sannsynlighet for å ha vært på utveksling enn referansegruppen, mens de i alderen 25–29 år har mye større sannsynlighet for å ha vært på utveksling enn referansegruppen, kontrollert for de andre variablene i modellen.

Karakterpoeng fra videregående opplæring og karaktersnitt i høyere utdanning er kontinuerlige variabler og har et estimat på litt over 1. Dette tilsier at det er en positiv sammenheng mellom karakterer og det å ha vært på utveksling: For hver økning i karakterer øker sannsynligheten for å ha vært på utveksling.

Utdanningstype er ikke med i figuren, men den er med i regresjonsmodellen som kontrollvariabel. Hovedhensikten her er ikke å se på forskjeller mellom utdanningstyper, men å kontrollere for om utdanningstype påvirker de andre variablene. Å inkludere utdanningstype i modellen påvirker estimatet for kvinner. Dette er på grunn av den skjeve kjønnsfordelingen innen noen av utdanningstypene: Enkelte utdanningstyper med stor andel kvinner har liten tradisjon for studentutveksling. Når vi ikke har med bakgrunnsvariabelen utdanningstype i modellen, er det ikke noen signifikant forskjell mellom kvinner og menn når det gjelder sannsynligheten for å ha vært på utveksling. Ved å inkludere utdanningstype i modellen ser vi at sannsynligheten for å dra på utveksling er mye høyere for kvinner enn for menn. Resultatene for de ulike utdanningstypene finnes i vedleggstabell 2.

6 Egen motivasjon og mulighet

Vi har nå sett på forskjeller mellom dem som har vært på utveksling opp mot dem som ikke har vært på utveksling. Når det gjelder egenskaper ved individene, er funnene fra Studiebarometeret 2017 i tråd med annen forskning på feltet.

Vi vil videre ta for oss de studentene som *ikke* har vært på utveksling⁶. I Studiebarometeret måtte disse ta stilling til flere utsagn vedrørende muligheter og begrensninger når det gjaldt utveksling. Ett av utsagnene var «Jeg er selv motivert til å reise på utveksling», hvor respondentene skulle svare på en skala fra 1 til 5, hvor 1 var «I liten grad» og 5 var «I stor grad». Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 6.1.

Tabell 6.1 Svarfordeling på spørsmål om motivasjon for utveksling.

«Jeg er selv motivert til å reise på utveksling»	Antall	Prosent
1 – I liten grad	6 543	26
2	2 486	10
3	3 933	16
4	4 059	16
5 – I stor grad	5 679	23
Vet ikke	2 055	8
Totalt	24 755	100

Vi kan skille populasjonen i to grupper ut fra hva de svarte på det spørsmålet: De som svarte kategori 4 og 5 har vi definert som motivert for utveksling, mens de som svarte 2 og 1 har vi definert som ikke motivert for utveksling. De som har svart 3 på skalaen, ca. 4 000 av respondentene, har vi valgt å ikke ta med i analysen, da vi tolker dem som verken/eller. De som har svart «Vet ikke» (ca. 2 000 respondenter) holder vi også utenfor. Ved å dele populasjonen opp i motivert/ikke motivert kan vi forsøke å finne mer ut om hva som skiller de som er motivert for utveksling fra de som ikke er motivert.

Tabell 6.2 viser en oversikt over populasjonen. I alt var det nesten av 19 000 respondentene som ikke hadde vært på utveksling som svarte «I liten grad» (1 eller 2) eller «I stor grad» (4 eller 5) på spørsmålet om de var motivert for å dra på utveksling (jf. tabell 6.1). Vi ser sammensetningen av de

⁶ Gruppen som ikke har vært på utveksling inkluderer personer som har vært på annet utenlandsopphold.

motiverte og de ikke motiverte etter kjønn, alder, karakterer, studienivå, foreldres utdanningsnivå og tidligere utenlandserfaring.

Tabellen viser også gjennomsnittscore for «Begrensninger i livssituasjonen». I spørreskjemaet til Studiebarometeret 2017 skulle respondentene svare på et spørsmål som omhandlet begrensninger for utveksling grunnet forhold i livssituasjonen: «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om utveksling utenfor Norge: Livssituasjonen min gjør det vanskelig å reise på utveksling (jobb, barn, bolig, sykdom, etc.)». Svarskalaen er også her 1 til 5, hvor 1 er «I liten grad» og 5 er «I stor grad». De som svarte lav score på dette spørsmålet opplevde altså i liten grad at livssituasjonen begrenset mulighetene til å reise på utveksling, mens de som svarte høy score på dette spørsmålet opplevde i stor grad at livssituasjonen begrenset muligheten for utveksling. Resultatene fra Studiebarometeret 2017 viste at begrensninger ved livssituasjonen var noe som hindret en god del i å reise på utveksling: Nesten 40 prosent var enige i denne påstanden (Bakken m.fl. 2018). I tabell 6.2 ser vi gjennomsnittsscore på dette spørsmålet for hhv. de som er motivert for utveksling og de som ikke er motivert.

Tabell 6.2 Andel studenter som er motivert til å reise på utveksling.

	Er motivert til å reise på utveksling	Er ikke motivert til å reise på utveksling
Kjønn	100	100
Mann	36	39
Kvinne	64	61
Alder	100	100
19-21 år	38	26
22-24 år	33	28
25-29 år	18	23
30 år og eldre	10	23
Studienivå	100	100
Bachelor	69	69
Master	31	31
Foreldrenes høyeste utdanningsnivå	100	100
Grunnskole	3	4
Videregående opplæring	16	20
Høyskole/universitet, lavere grad	37	39
Høyskole/universitet, høyere grad	45	36
Utenlandsopphold	100	100
Har vært på annet utenlandsopphold	13	7
Har ikke vært på annet utenlandsopphold	87	93
Begrensninger i livssituasjonen – gj.snitt	2,3	3,2
Karakterpoeng vgs – gj.snitt	44,1	42,7
Karaktersnitt HU*	3,2	3,2
Antall	9 738	9 029

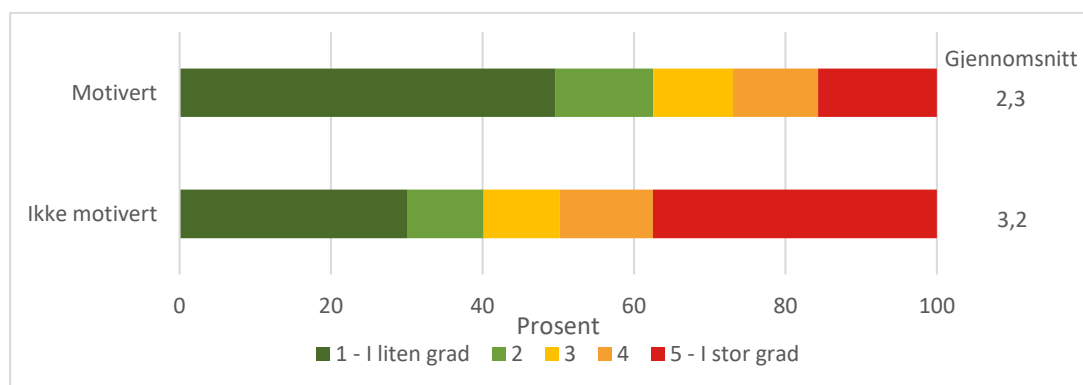
De som er motivert til å reise på utveksling er i gjennomsnitt litt yngre enn dem som ikke er motivert. Karakterer ser ikke ut til å ha så mye betydning for motivasjon, ei heller studienivå. Vi finner en større andel med foreldre med utdanning på høyere grads nivå blant dem som er motivert enn blant dem som ikke er motivert. Når det gjelder kjønn, er det 3 prosentpoeng høyere andel kvinner blant dem som er motivert til å reise sammenlignet med dem som ikke er motivert til å reise.

Når det gjelder tidligere utenlandserfaring, var det til sammen 10 prosent av de 19 000 som hadde vært på annen type utenlandsopphold fra før. Fordelt på de motiverte og de ikke-motiverte, var det 13 prosent av de motiverte som allerede hadde vært på annet utenlandsopphold, mot bare 7 prosent av dem som ikke er motivert til utveksling. Enten kan det være at et kortere utenlandsopphold har bidratt til motivasjonen for ytterligere utenlandsopphold, eller det kan være at de som reiser på utenlandsopphold og utveksling i utgangspunktet er mer mobile. Betydningen av tidligere internasjonal erfaring kom også tydelig frem i SIUs analyse av studentmobilitet (2010): Studentene som opplyste at de hadde bodd i utlandet før hadde i større grad hatt utenlandsopphold i løpet av studiene sine. Det kan også ses i sammenheng med funn fra analysene til Beerkens m. fl. (2016) og Living and learning (2013): At noen er generelt mer mobile som personer og i større grad våger å gå ut av komfortsonen og vekk fra sitt etablerte nettverk.

Forhold ved livssituasjonen ser klart ut til å skille de motiverte og de som ikke er motiverte. De som er motivert til å reise på utveksling har en gjennomsnittsscore på 2,3. Dette er en veldig lav score, dvs. at de som gruppe ikke opplever store begrensninger på grunn av livssituasjonen. De som ikke er motivert til å reise på utveksling opplever i større grad begrensninger på grunn av livssituasjonen, da gjennomsnittsscoren for denne gruppen er mye høyere (3,2).

I figur 6.1 ser vi nærmere på svarfordelingen på spørsmålet om begrensninger i livssituasjonen fordelt på de to gruppene: Blant dem som er motivert for utveksling svarer kun 16 prosent svaralternativ 5 «I stor grad». Blant dem som ikke er motivert til å reise på utveksling er det nesten 40 prosent som valgte svaralternativ 5. Andre analyser av studentutveksling viser også at mange trekker frem begrensninger ved livssituasjonen som en barriere for å reise på utveksling, som f.eks. hensyn til familie, personlige relasjoner og økonomisk belastning (se kapittel 3). Dette kan være reelle barrierer, men det kan også henge sammen med personlighetstrekk: De som reiser på utveksling eller er motivert til å reise, kan også ha personlige relasjoner eller andre tilknytninger eller forpliktelser hjemme, men reiser eller ønsker å reise likevel.

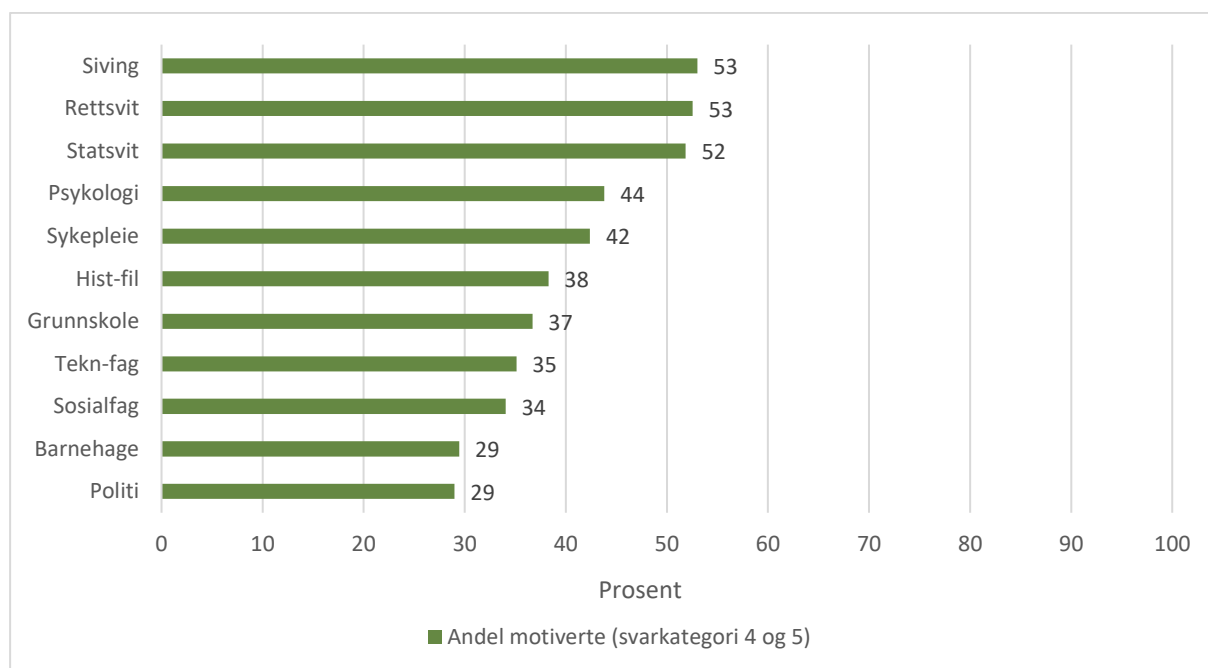
Figur 6.1 Svarfordeling på spørsmål om begrensninger i livssituasjonen

Vi ser også en variasjon i andel motivert i de ulike utdanningstypene. Figur 6.2 viser andel motiverte for et utvalg av utdanningstyper. (Se også vedleggstabell 3 for alle utdanningstyper). Det er en lavere andel motiverte blant flere av de profesjonsrettede utdanningstypene – som også har en lav andel som har vært på utveksling (figur 5.1), mens flere av de fagene som har høy andel på utveksling også har høy andel motiverte (sivilingeniør, statsvitenskap og rettsvitenskap). Studenter på bachelor i sykepleie er av de mest motiverte for utveksling blant profesjonsutdanningene i figuren.

Når det gjelder motivasjon for å reise på utveksling, spiller også her måletidspunktet inn, men ikke på samme måte som når vi så på andel som har vært på utveksling (kapittel 5.1): Her har bachelorstudentene store deler av studieløpet foran seg, mens masterstudentene er på siste studieår. Som tabell 6.2 viste utgjør bachelorstudenter en stor andel av dem som er motivert for utveksling. Det at det er mange av de samme utdanningstypene med lav andel på utveksling som også har en lav andel motiverte, kan tyde på at det er en reell forskjell mellom noen av utdanningstypene.

Figur 6.2 Andel som er motivert til å reise på utveksling, etter utvalgte utdanningstyper

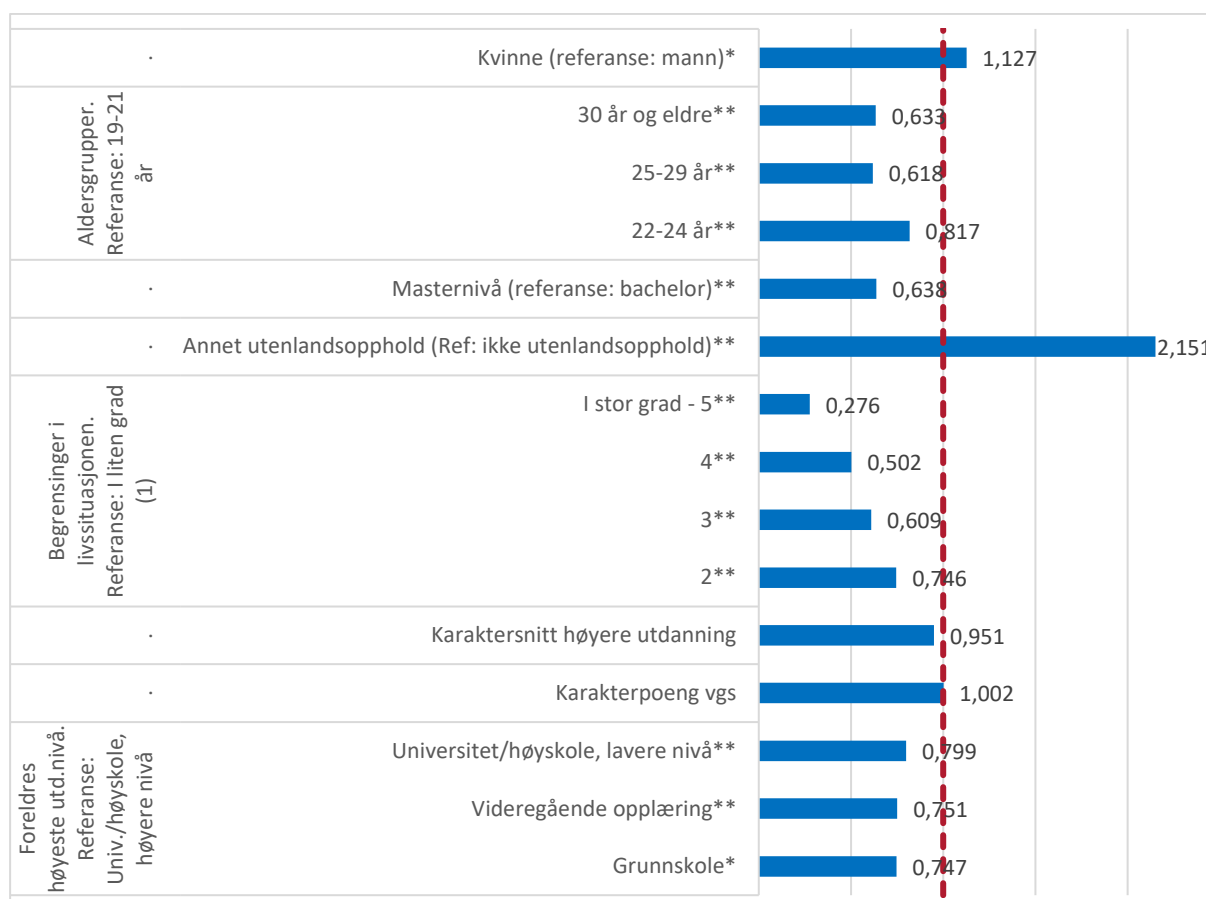

6.1 Tidligere internasjonal erfaring viktig

Så langt har vi sett de samme tendensene som vi så når det gjaldt dem som faktisk har vært på utveksling: De som har foreldre med høyt utdanningsnivå er mer motivert til å reise på utveksling enn de som har foreldre med lavt utdanningsnivå, og kvinner ser ut til å være mer motivert til å reise på utveksling enn menn. Vi ser også forskjeller mellom utdanningstyper når det gjelder motivasjon. Karakterer og studienivå ser ikke ut til å ha noe å si for motivasjon for å reise på utveksling. De yngre er mer motivert enn de eldre, og det ser også ut til at tidligere utenlandsopphold kan ha betydning samt forhold ved livssituasjonen.

Med en logistisk regresjon kan vi kontrollere om variablene kjønn, alder, foreldres utdanningsnivå, karakterpoeng fra videregående skole, karaktersnitt i høyere utdanning, studienivå, tidligere studieopphold i utlandet, begrensninger i livssituasjonen og utdanningstype har sammenheng med sannsynligheten for om man er motivert for å dra på utveksling eller ikke. I modellen er avhengig variabel hvorvidt studenten opplever seg selv som motivert til å reise på utveksling eller ikke.⁷ Estimaten i figur 6.3 er uttrykt som odds ratio.

Figur 6.3 Odds Ratio for å være motivert for å reise på utveksling. N= 9 348

*p<0,05 **p<0,01

Figur 6.3 viser at det er en positiv sammenheng mellom det å være motivert for utveksling og det å ha hatt annet studieopphold i utlandet fra før: Estimaten for å være motivert for utveksling er over 2 for dem som har hatt et annet utenlandsopphold, kontrollert for de andre variablene i modellen. Referansegruppen med verdien 1 er dem som ikke har vært på utenlandsopphold i forbindelse med studiene før. Det vil si at studenter som tidligere har vært på studieopphold i utlandet har en betydelig høyere sannsynlighet for å være motivert for utveksling enn dem som ikke har vært på annet utenlandsopphold.

Estimaten for å være motivert for å reise på utveksling er lavere enn 1 for studenter på masternivå. Referansegruppen er studenter på bachelornivå. Det vil si at det er en negativ sammenheng mellom studienivå og det å være motivert for utveksling: Det er høyere sannsynlighet for at bachelorstudenter

⁷ Motiverte er dem som har svart 4 eller 5 (I stor grad) på spørsmålet «Jeg er selv motivert til å reise på utveksling». Ikke motivert er dem som svarte 1 eller 2 på samme spørsmål. Studenter som har svart 3 eller «Vet ikke» på spørsmålet holdes utenfor.

som er i starten av sitt 2. studieår er motivert for utveksling enn masterstudenter som er i starten av sitt 5. studieår: Masterstudentene som er med i Studiebarometeret er i sitt 5. studieår og er snart ferdige med utdanningen sin. For dem er det mindre aktuelt å reise på utveksling i løpet av den tiden de har igjen på studiet, og det er derfor naturlig at de er mindre motivert.

Utdanningstype er med i modellen som en kontrollvariabel, men resultatene er ikke inkludert i figuren (se estimater for utdanningstype i vedleggstabell 4). Hovedhensikten er ikke å se på forskjeller mellom utdanningstyper, men å kontrollere for om utdanningstype påvirker de andre variablene. Å inkludere utdanningstype i modellen har kun betydning for effekten av studienivå: Med utdanningstype med i modellen blir effekten av utdanningsnivå signifikant.

Foreldres utdanningsnivå ser også ut til å ha betydning for sannsynligheten for motivasjon. Referansegruppen er studenter som har foreldre med universitets-/høyskoleutdanning høyere nivå. Studenter som har foreldre med lavere utdanningsnivå enn det, har alle lavere sannsynlighet for å være motivert for utveksling, kontrollert for de andre variablene i modellen.

Når det gjelder kjønn, er referansegruppen menn, og estimatet for at kvinner er motivert for utveksling er litt høyere enn for menn. Når det gjelder alder, er aldersgruppen 19–21 år referansegruppe, og de som er eldre har lavere sannsynlighet for å være motivert for utveksling. Karakterpoeng fra videregående opplæring eller karaktersnitt i høyere utdanning har ingen betydning for motivasjon.

Forhold ved livssituasjonen ser ut til å spille en stor rolle for motivasjonen for utveksling. Jo større grad en opplever begrensninger i livssituasjonen, jo mindre er sannsynligheten for å være motivert for å reise på utveksling. Referansekategori er de som har svart «1 – I liten grad» på spørsmålet om «Livssituasjonen min gjør det vanskelig å reise på utveksling (jobb, barn, bolig, sykdom, etc.)». Sannsynligheten for å være motivert for utveksling synker for hver verdi høyere på svarskaalen. For dem som har svart 5 – altså at livssituasjonen i stor grad gjør det vanskelig å reise på utveksling – er sannsynligheten for å være motivert svært liten sammenlignet med dem som svarte 1 på dette spørsmålet.

Vi kan tenke oss at det er større sjanse for at eldre studenter har etablert seg med bolig og familie, og at det dermed kan oppleves som vanskeligere å reise på utveksling pga dette. Samtidig ser vi at tidligere utenlandsopphold øker sannsynligheten for å være motivert for utveksling betraktelig, selv om dem som har vært på andre utenlandsopphold har en høyere gjennomsnittsalder. Resultatene kan bekrefte hypotesene fra andre studier om at vilje og motivasjon for å reise på utveksling kan handle om studentens tankesett (Berkens, 2016, Living and learning, 2013). Noen er mer mobile og har mer «mobilitetskompetanse», våger i større grad å flytte, skifte miljø og er ikke så tilknyttet hjemsted, venner og familie. De har erfart at det går bra.

Studenters faktiske begrensninger i livssituasjonen som hinder for utveksling kan ikke institusjonene gjøre så mye med, men det at motivasjon for utveksling også kan handle om ønske og vilje til mobilitet kan gi større muligheter til å påvirke. Vi skal se mer på institusjonenes rolle i neste kapittel.

7 Forhold ved institusjonen

Til nå har vi sett på egenskaper ved studentene og hvordan det påvirker sannsynligheten for å reise, eller være motivert for å reise, på utveksling. I Studiebarometeret 2017 var det en del spørsmål som går på forhold ved studieprogrammene og hvilke muligheter det er for utveksling. Det var fire spørsmål som vi skal se nærmere på her. De tre første spørsmålene gikk både til dem som hadde vært på utveksling og dem som ikke hadde vært på utveksling, mens det siste gikk kun til dem som ikke hadde vært på utveksling:

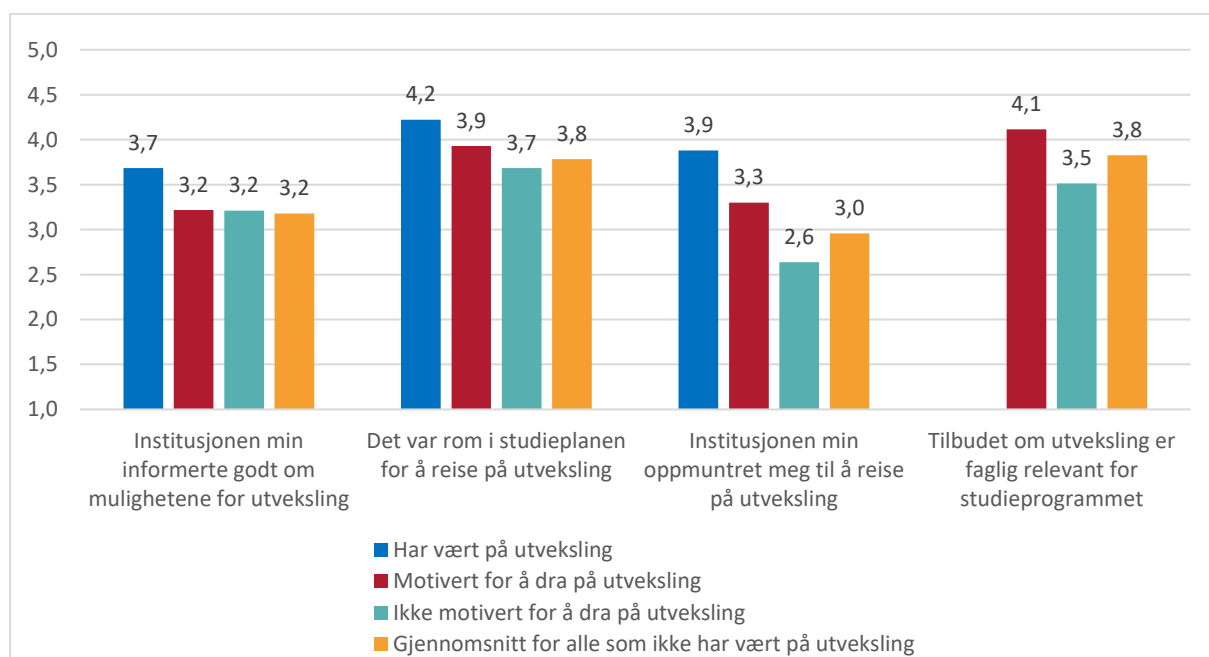
I hvilken grad er du enig i følgende påstander?

Svarskala 1 til 5, hvor 1 er «I liten grad» og 5 er «I stor grad».

1. Institusjonen min informerte godt om mulighetene for utveksling / Institusjonen min informerer godt om mulighetene for utveksling
2. Det var rom i studieplanen for å reise på utveksling / Det er rom i studieplanen for å reise på utveksling
3. Institusjonen min oppmuntret meg til å reise på utveksling / Institusjonen min oppmuntrer meg til å reise på utveksling
4. Tilbudet om utveksling er faglig relevant for studieprogrammet

Figur 7.1 viser gjennomsnittscore på disse fire spørsmålene for studenter som har vært på utveksling, studenter som er motivert for å reise på utveksling og studenter som ikke er motivert for å reise på utveksling.

Figur 7.1 Gjennomsnittsscore på spørsmål om muligheter for utveksling.

Skalaen på de fleste spørsmålene i Studiebarometeret går fra 1 til 5, der 5 er det mest positive svaralternativet. Denne svarkategorien er benevnt med «Svært tilfreds», «Helt enig» eller som her «I stor grad». Den midterste verdien er dermed 3,0, og en verdi mellom 2,5 og 3,5 kan sies å være en middels verdi. I realiteten ser vi at svært få respondenter angir verdien 1 på spørsmålene (mest negativt), og det er bare et lite fåtall av spørsmålene som har gjennomsnittsverdier på under 3,0 i resultatene på nasjonalt nivå. De nasjonale snittverdiene spørsmålene i Studiebarometeret ligger stort sett i intervallet 3,5-4,0. Dette gjelder for over halvparten av spørsmålene, mens rundt en tredjedel har snitt lavere enn 3,5. Spørsmålene med score over 4,0 utgjør omtrent 15 prosent av spørsmålene. Dette betyr at gjennomsnittet på spørsmålene som går på om det er rom i studieplanen og om tilbudet om utveksling er faglig relevant, ligger på nivå med de fleste andre spørsmålene i Studiebarometeret, mens spørsmålene om informasjon og oppmuntring ligger litt lavere.

Blant dem som har vært på utveksling ser vi en høyere gjennomsnittsscore på alle spørsmålene: De opplever i høyere grad å ha fått god informasjon om mulighetene for utveksling, de opplevde i større grad at det var rom for utveksling i studieplanen og de opplevde i større grad at institusjonen oppmuntret dem til å reise på utveksling. Dette er kanskje naturlig i og med at disse studentene faktisk har vært på utveksling, og de svarer på spørsmålene retrospektivt. Når det gjelder informasjon om muligheter og oppmuntring til å reise, vet vi ikke om dette kom i etterkant av at studentene har tatt avgjørelsen om å reise ut, eller om det kom i forkant og dermed bidro til avgjørelsen om å reise ut. Vi vet heller ikke om institusjonen har informert om og oppmuntret til utveksling på bakgrunn av at studenten selv har tatt initiativ, eller om institusjonen har gjort det på generelt grunnlag til alle.

Generelt ser vi at mange opplever at det er rom i studieplanen til å reise på utveksling. Gjennomsnittsscore for alle som ikke hadde vært på utveksling var 3,8. For dem som har vært på utveksling, var gjennomsnittsscore mye høyere, 4,2. Disse har allerede erfart at det faktisk var rom i studieplanen. De studentene som sier de er motivert til å reise på utveksling, har også en noe høyere gjennomsnittsscore på spørsmålet om rom i studieplanen (3,9), mens de som ikke er motivert har lavest med 3,7. Det er likevel generelt en høy gjennomsnittsscore for alle gruppene på dette spørsmålet sammenlignet med de andre tre spørsmålene. Jf. Studietilsynsforskriften skal alle studieprogrammer ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Selv om snittscoren på dette spørsmålet er høy, er det likevel 17 prosent som svarer 1 eller 2 på dette spørsmålet, altså som opplever at det ikke er rom i studieplanen for utveksling.

Mange opplever at utveksling er faglig relevant for studieprogrammet. Her er gjennomsnittet for alle som ikke har vært på utveksling 3,8. Dette spørsmålet gikk ikke til dem som allerede har vært på utveksling. De som er motivert for å reise på utveksling opplever utveksling som mer faglig relevant (4,1) enn dem som ikke er motivert for utveksling (3,5).

Det er mye lavere gjennomsnittsscore på spørsmålene om man får informasjon om mulighetene og om man blir oppmuntret av institusjonen til å reise. Blant alle som har svart på disse spørsmålene i Studiebarometeret 2017 er gjennomsnittet på hhv 3,2 og 3,0. Dette er lave verdier sammenlignet med nivået generelt i Studiebarometeret, slik at her har institusjonene et stort forbedringspotensial. Keute et al. (2018) fant i sin analyse av Eurostudent at studentene kunne oppleve det som begrensninger for utveksling at utveksling ikke passet inn i studieprogrammet og at det var manglende informasjon. Dette var riktignok begrensninger i mye mindre grad enn personlige forhold som økonomi og familie/nære relasjoner, men det er likevel viktige områder hvor institusjonene har innvirkningskraft.

På spørsmålet om institusjonen har informert godt om mulighetene for utveksling er gjennomsnittsscoren lik for både de motiverte og dem som ikke er motivert (3,2), mens på de tre andre spørsmålene er det gjennomgående høyere score blant dem som er motivert for utveksling, spesielt når det gjelder oppmuntring og faglig relevans. De som ikke er motivert til å reise på utveksling har betydelig lavere score på spørsmålet om institusjonen har oppmuntret dem til å reise på utveksling (2,6). Dette er en veldig lav score sammenlignet med nivået generelt i Studiebarometeret.

Kan vi anta at hvorvidt institusjonen oppmuntrer studentene sine til å reise på utveksling vil være et springende punkt for hvorvidt studenter er motivert til å reise på utveksling? Dette var i alle fall ett av hovedfunnene i SIUs undersøkelse blant studieprogramansvarlige (SIU, 2016): Studiestedene som i størst grad oppmuntrer til utveksling, er også de stedene som har størst mobilitet. Living and Learning (2013) fant også at studentene har mer tilbøyelighet til å reise når de opplever oppfordringer og forventninger fra studiestedet.

7.1 Oppmuntring og et faglig relevant tilbud

Ut fra gjennomsnittsscoren på de fire spørsmålene ser det ut til at de som er motivert til å reise på utveksling i større grad enn de som ikke er motivert opplever å få oppmuntring, at det er rom i studieplanen og at tilbudet om utveksling er faglig relevant.

Gruppene scorer imidlertid likt på spørsmålet om de får god informasjon om mulighetene for utveksling, og scoren er lav (3,2). Om det betyr at de ikke opplever å få informasjon i det hele tatt, eller om de mener at informasjonen de får ikke er *god nok* er vanskelig å vite, men uansett kan det tyde på at institusjonene kan forbedre seg når det gjelder informasjon om muligheter for utveksling. Siden det er like lav gjennomsnittsscore for begge gruppene, kan vi anta at hvorvidt man får god informasjon eller ikke har liten betydning for selve motivasjonen for å reise.

Hvilke forhold ved institusjonen har størst betydning for om personen føler seg motivert eller ikke motivert til å reise på utveksling? Det ser ut til at det å bli oppmuntret til utveksling og at tilbudet om utveksling er faglig relevant er det som i størst grad skiller dem som er motivert fra de som ikke er motivert for utveksling. Vi kan se nærmere på hvordan de fem spørsmålene om informasjon, rom i studieplanen, oppmuntring, faglig relevans og motivasjon korrelerer med hverandre.

Korrelasjon er et statistisk mål på hvor mye to målbare størrelser henger sammen med hverandre eller *samvarierer*. Korrelasjon sier ingenting om årsaksforhold, det vil si om det ene fenomenet er årsak til det andre, men det sier noe om at størrelsene varierer i takt. Grad av samvariasjonen eller korrelasjonen angis med en korrelasjonskoeffisient: Et tall mellom -1 og 1 som oppsummerer graden av samsvar. Et positivt tall betyr at det er positiv korrelasjon, og et negativt tall betyr at det er negativ korrelasjon. Jo nærmere 1 eller -1 tallet er, jo sterkere er sammenhengen mellom de to størrelsene. Dersom de to størrelsene er uavhengige av hverandre og det ikke er noen samvariasjon, er korrelasjonskoeffisienten 0 eller nær 0 .

Tabell 7.1 Muligheter til utveksling

	Jeg er selv motivert ...	Institusjonen informerer godt ...	Det er rom i studieplanen ...	Institusjonen oppmuntrer meg ...
Institusjonen min informerer godt om mulighetene for utveksling	0,029			
Det er rom i studieplanen for å reise på utveksling	0,120	0,588		
Institusjonen min oppmuntrer meg til å reise på utveksling	0,228	0,644	0,566	
Tilbudet om utveksling er faglig relevant for studieprogrammet	0,233	0,505	0,655	0,512

Som vi ser i tabell 7.1 er det ikke stor forskjell på de som er motivert til utveksling og de som ikke er motivert til utveksling når det gjelder hvordan de opplever at det er rom i studieplanen for utveksling og hvordan de opplever å få god informasjon om utveksling.

Tabell 7.1 viser at det er svak eller ingen samvariasjon mellom det å være motivert og det å oppleve at informasjonen er god eller at det er rom i studieplanen. Hva som er god informasjon er også relativt: De som uansett ikke er motivert for utveksling synes kanskje informasjonen de får er tilstrekkelig (fordi de ikke har behov for informasjonen?), mens de som er motivert og har behov for å bli godt informert opplever å få for lite informasjon (men de er likevel motivert).

Vi ser imidlertid at det er sterkere samvariasjon mellom det å få god informasjon og det å bli oppmuntret til utveksling, at det er rom i studieplanen og at tilbudet om utveksling er faglig relevant. Og der studentene opplever rom i studieplanen er det stor samvariasjon med det å få oppmuntring og faglig relevans, og vice versa.

Selve motivasjonen for utveksling kommer mest sannsynlig fra noe annet enn hvor god informasjon man får. Forhold som at tilbudet om utveksling er faglig relevant og at institusjonen oppmuntrer til utveksling ser ut til å ha noe mer betydning for å påvirke motivasjon. Kan det tenkes at de som er motivert for utveksling også opplever seg bedre integrert i fagmiljøet? I Studiebarometeret er det et spørsmål om hvor tilfreds man er med miljøet mellom studentene og de faglig ansatte på studieprogrammet. De som er motivert for utveksling har imidlertid ikke noe høyere gjennomsnittsscore på dette spørsmålet enn de som ikke føler seg motivert for utveksling (begge på 3,6). Mer interessant er det at de som opplever å bli *oppmuntret* til å reise på utveksling har en høyere gjennomsnittsscore på dette spørsmålet enn de som ikke opplever å bli oppmuntret: 3,8 mot 3,5. Studentene som i størst grad opplever å bli oppmuntret er altså mer tilfreds med miljøet mellom studenter og faglig ansatte.

Studenters faktiske begrensninger i livssituasjonen som hinder for utveksling kan ikke institusjonene gjøre så mye med, men det at motivasjon for utveksling også handler om ønske og vilje til mobilitet, kan gi større muligheter til å påvirke. Det er mye som tyder på at det er en sammenheng mellom det å bli oppmuntret til å dra på utveksling og sannsynligheten for å gjøre det, både i analysen vi har gjort her og ut fra hva man har funnet i andre studier. Samspillet mellom faglige ansatte og studenter på studieprogrammet ser også ut til å være viktig for å stimulere til utveksling, i og med at studenter som

opplever å bli oppmuntret til å reise på utveksling også er de som er mer tilfreds med miljøet mellom studenter og faglig ansatte på studieprogrammet. Dette er funn det kan være nyttig å undersøke videre. Studiebarometeret kan gi gode data for dypdykk og også mulighet til å se på hvordan disse forholdene spiller sammen på institusjons- og studieprogramnivå.

8 Referanser

Bakken, Pål, Lars Fredrik Pedersen, Kristoffer Fretland Øygarden (2018): Studiebarometeret 2017: hovedtendenser. Studiebarometeret: Rapport 1-2018.

https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/2018/studiebarometeret-2017_hovedtendenser_1-2018.pdf

Centre for International Mobility (CIMO), Swedish Council for Higher Education, The Norwegian Center for International Cooperation in Education (SIU) (2013): Living and learning – exchange studies abroad. A study of motives, barriers and experiences of Finnish, Norwegian and Swedish students. <https://www.siu.no/publikasjoner/Alle-publikasjoner/Living-And-Learning-Exchange-Studies-Abroad>

Arne Haugen, Trude Holme, Pål Bakken og Kristoffer Øygarden Fretland (2018): Utbytte fra utveksling og andre utenlandsopphold. En analyse av data fra Studiebarometeret 2017.» Nokut rapport 3-2018.

https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2018/utbytte_fra_utveksling_og_andre_utenlandsopphold_4-2018.pdf

Helland, Håvard og Øyvind Wiborg (2014): Retningsvalg i høyere utdanning – hvor langt faller eplet fra stammen? I: Kvalitet, kapasitet og relevans. Utviklingstrekk i norsk høyere utdanning. Frølich, Hovdhaugen og Terum (red.). Cappelen Damm Akademisk 2014.

Jensen, Cato Hernes, 2018: «Dokumentasjon av Eurostudent VI. Eurostudent VI – gjennomføring av en stor webundersøkelse.» Artikkel, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/eurostudent-vi-gjennomforing-av-en-stor-webundersokelse>

Keute, Anna-Lena, Kjartan Steffensen og Dag Stenvoll (2018): «Hva hindrer studenter i å dra på utveksling?» SSB analyse 2018/16: studieopphold i utlandet. Artikkel i SSB Analyse, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/studieopphold-i-utlandet>

Ringdal, Kristen (2001): Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig metode og kvantitativ metode, Fagbokforlaget, Bergen

Senter for internasjonalsisering av utdanning (2016). Studentutveksling fra Norge. En oversikt over institusjoner og fagområder. SIU-rapport 02/2016.

Senter for internasjonalsisering av utdanning (2016). «Internasjonal utveksling – hvordan og hvorfor? Fra en spørreundersøkelse blant studieprogramansvarlige» Rapportserie 07/2016, SIU

<https://www.siu.no/publikasjoner/Alle-publikasjoner/siu-rapportserie-07-2016-internasjonaltutveksling-hvordan-og-hvorfor>

Senter for internasjonalsisering av utdanning (2010): «Hvorfor studere i utlandet? Norske studenters motivasjoner og barrierer for å ta et studieopphold i et annet land – en kvantitativ analyse», SIU 2010.

<https://www.siu.no/publikasjoner/Alle-publikasjoner/Mobilitetsanalysen-2010-Hvorfor-studere-i-utlandet-Norske-studenters-motivasjoner-og-barrierer-for-aa-ta-et-studieopphold-i-et-annet-land-en-kvantitativ-analyse>

Stortingsmelding nr. 16 (2016–2017) «Kultur for kvalitet i høyere utdanning».

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20162017/id2536007/>

Studietilsynsforskriften (2017): <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137>

Tilstandsrapporten for høyere utdanning 2018. Kunnskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/tilstandsrapport-for-hoyere-utdanning-2018/id2600317/>

Øygarden, Kristoffer Fretland og Lars Fredrik Pedersen (2018): «Studiebarometeret 2017 - gjennomføring og svarinnngang». Nokut Rapport 2-2018.

https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/2018/studiebarometeret_2017_gjennomforing_svarinnngang_2-2018.pdf

Vedlegg 1 Spørsmålsformuleringer

Spørsmålsformulering de som har vært på utveksling:

I hvilken grad er du enig i de følgende påstandene:

	I liten grad (1)	(2)	(3)	(4)	I stor grad (5)	Vet ikke
Institusjonen min informerte godt om mulighetene for utveksling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det var rom i studieplanen for å reise på utveksling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Institusjonen min oppmuntret meg til å reise på utveksling	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hjemmeinstitusjonen har god praktisk tilrettelegging av utvekslingsoppholdet

Spørsmålsformulering de som ikke har vært på utveksling

I hvilken grad er du enig i følgende påstander om utveksling utenfor Norge:

	I liten grad (1)	(2)	(3)	(4)	I stor grad	Vet ikke
Institusjonen min informerer godt om mulighetene for utveksling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er rom i studieplanen for å reise på utveksling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilbudet om utveksling er faglig relevant for studieprogrammet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er god praktisk tilrettelegging for et utvekslingsopphold (bolig, administrativ støtte, etc.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Livssituasjonen min gjør det vanskelig å reise på utveksling (jobb, barn, bolig, sykdom, etc.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Institusjonen min oppmuntrer meg til å reise på utveksling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er selv motivert til å reise på utveksling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har planer om å reise på utveksling	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vedlegg 2 Vedleggstabeller

Vedleggstabell 1 Andel som har vært på utveksling og andre utenlandsopphold, etter utdanningstype.

	Har vært på utveksling	Har vært på annet utenlandsopphold	Har ikke vært på utveksling/annet utenlandsopphold
Grunnskole-5 årig	0,0	15,8	84,2
Barnehage	0,8	3,4	95,8
Yrkesfaglærer	1,2	3,5	95,3
Ingeniør	1,2	2,6	96,2
Sykepleie	1,4	3,6	95,0
Grunnskole	1,5	9,5	89,0
Farmasi	1,6	12,3	86,1
Politi	1,7	5,4	92,9
Sosialfag	1,9	6,2	91,9
Helse og sosial andre	3,3	6,5	90,2
Sykepleie-master	3,6	11,6	84,9
Primærnæring	3,7	9,7	86,6
Logistikk/sikkerhet	4,4	6,2	89,4
Idrett	4,6	8,1	87,3
Pedagogikk	4,8	13,5	81,7
Kunst	5,2	18,5	76,3
Data-IT	5,5	5,5	89,1
Mat-stat	5,8	10,5	83,7
Sosiologi	6,0	7,0	87,1
Fysikk	6,5	8,3	85,2
I alt	6,8	9,2	84,0
Odontologi	7,4	8,0	84,6
Medie-informasjon	8,5	8,8	82,8
Kjemi	8,6	12,0	79,4
Økonomi/administrasjon	8,8	8,1	83,2
Biologi	9,7	15,8	74,5
Medisin	9,9	13,6	76,5
Rettsvitenskap	10,2	7,8	82,0
Antropologi	10,5	31,6	57,9
Lektor	10,8	13,7	75,6
Hist-fil	11,2	21,0	67,9
Psykologi	11,3	6,0	82,7
Tekniske fag	12,1	15,1	72,9
Språk	12,4	16,0	71,6
Samfunnsøkonomi	12,6	9,3	78,0
Statsvitenskap	13,4	26,5	60,1
Arkitektur	15,6	33,8	50,6
Geologi	18,5	21,4	60,1
Samf.vitenskap andre	19,9	32,1	48,1
Sivilingeniør	21,1	7,8	71,2
Geografi	21,7	13,0	65,2

Vedleggstabell 2 Odds Ratio for å ha vært på utveksling. Masterstudenter. N=5 410

	Odds Ratio	Std. Err.	Z	P> z	[95% Conf. Interval]	
Kvinne (referanse: mann)	1,368	0,116	3,690	0,000	1,158	1,615
Aldersgrupper						
19-21 år	0,0149	0,0068	-9,2600	0,0000	0,0061	0,0362
22-24 år	1	(base)				
25-29 år	1,3720	0,1154	3,7600	0,0000	1,1634	1,6179
30 år og eldre	0,2592	0,0466	-7,5200	0,0000	0,1823	0,3686
Karakterpoeng vgs	1,046	0,007	6,380	0,000	1,032	1,061
Karaktersnitt høyere utdanning	1,169	0,068	2,670	0,008	1,042	1,311
Foreldrenes høyeste utdanningsnivå						
Grunnskole	0,417	0,160	-2,280	0,023	0,196	0,886
Videregående opplæring	0,749	0,095	-2,290	0,022	0,584	0,959
Universitet/høyskole, lavere nivå	0,803	0,069	-2,560	0,010	0,678	0,950
Universitet/høyskole, høyere nivå	1	(base)				
Utdanningstype						
Antropologi	0,110	0,114	-2,130	0,033	0,015	0,835
Arkitektur	0,375	0,120	-3,080	0,002	0,201	0,700
Biologi	0,677	0,186	-1,420	0,155	0,396	1,159
Data-it	0,545	0,164	-2,010	0,044	0,302	0,984
Farmasi	0,043	0,044	-3,080	0,002	0,006	0,318
Fysikk	0,403	0,203	-1,800	0,072	0,150	1,083
Geografi	2,965	1,706	1,890	0,059	0,960	9,155
Geologi	1,268	0,400	0,750	0,451	0,684	2,352
Grunnskole	1	(empty)				
Grunnskole-5 årig	1	(empty)				
Helse og sosial andre	0,278	0,071	-5,010	0,000	0,169	0,459
Hist-fil	0,758	0,160	-1,320	0,188	0,501	1,145
Idrett	0,559	0,244	-1,330	0,184	0,238	1,318
Ingeniør	1,730	1,292	0,730	0,463	0,400	7,480
Kjemi	0,473	0,182	-1,950	0,052	0,222	1,006
Kunst	0,121	0,073	-3,490	0,000	0,037	0,395
Lektor	0,382	0,075	-4,880	0,000	0,260	0,563
Log-sikk	0,670	0,229	-1,170	0,241	0,343	1,308
Mat-stat	0,210	0,161	-2,030	0,042	0,047	0,946
Medie-inf	0,711	0,274	-0,890	0,375	0,334	1,512
Medisin	0,176	0,039	-7,840	0,000	0,114	0,272
Odontologi	0,148	0,071	-4,000	0,000	0,058	0,378
Pedagogikk	0,304	0,079	-4,610	0,000	0,183	0,504
Politi	1	(empty)				
Primærnæring	0,187	0,139	-2,250	0,024	0,043	0,806
Psykologi	0,310	0,060	-6,030	0,000	0,211	0,453
Rettsvitenskap	0,430	0,070	-5,180	0,000	0,312	0,592
Samf.vitenskap-andre	1,564	0,624	1,120	0,263	0,715	3,419
Samfunnsøkonomi	0,770	0,265	-0,760	0,448	0,392	1,512
Siving	1	(base)				
Sosialfag	0,093	0,096	-2,290	0,022	0,012	0,709
Sosiologi	0,674	0,285	-0,930	0,350	0,294	1,543

Språk	1,067	0,358	0,190	0,846	0,553	2,059
Statsvitenskap	1,293	0,289	1,150	0,250	0,835	2,003
Sykepleie-master	0,236	0,115	-2,970	0,003	0,091	0,612
Tekniske fag	0,789	0,159	-1,180	0,239	0,531	1,171
Økonomi/administrasjon	1,170	0,162	1,140	0,256	0,892	1,535

Vedlgstabel 3 Andel motiverte, etter utdanningstype. Studenter som ikke tidligere har vært på utveksling.

Utdanningstype	Andel motiverte	Antall
I alt	39	24 755
Antropologi	76,1	67
Geografi	57,4	54
Sivilingeniør	53,0	1141
Rettsvitenskap	52,6	843
Statsvitenskap	51,9	538
Medisin	51,8	434
Samfunnsøkonomi	50,6	158
Arkitektur	49,6	133
Biologi	47,3	385
Fysikk	46,2	158
Grunnskole-5 årig	45,9	133
Språk	45,7	287
Lektor	43,9	437
Psykologi	43,8	614
Geologi	43,4	143
Kunst	42,6	667
Sykepleie	42,4	2 211
Medie-informasjon	41,9	521
Odontologi	40,3	149
Samfunnsvitenskap -andre	40,2	102
Økonomi/administrasjon	39,3	3226
Idrett	39,2	372
Historiske-filosofiske fag	38,7	776
Grunnskole	38,3	1136
Helse og sosial andre	36,7	2071
Kjemi	36,2	190
Ingeniør	35,3	1784
Tekniske fag	35,1	581
Data-IT	35,1	753
Matematikk-statistikk	34,7	79
Sosialfag	34,2	969
Primærnæring	34,1	207
Sykepleie-master	33,8	234
Farmasi	33,8	182
Sosiologi	33,0	187
Barnehage	32,1	1 212
Politi	29,5	338
Pedagogikk	29,0	726
Yrkesfaglærer	26,5	251
Logistikk/sikkerhet	25,9	306

Vedleggstabell 4 Odds Ratio for å være motivert for å reise på utveksling. N=9 348

Motivert for utveksling	Odds Ratio	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
Kvinne (referanse: mann)	1,127	0,058	2,320	0,020	1,019	1,246
Aldersgrupper						
19-21 år	1	(base)				
22-24 år	0,817	0,046	-3,560	0,000	0,731	0,913
25-29 år	0,618	0,043	-6,980	0,000	0,540	0,708
30 år og eldre	0,633	0,057	-5,100	0,000	0,532	0,755
Karakterpoeng vgs						
Karaktersnitt høyere utdanning	1,002	0,004	0,460	0,649	0,994	1,010
Studienivå (ref: bachelor)	0,951	0,027	-1,790	0,074	0,899	1,005
	0,638	0,046	-6,170	0,000	0,553	0,736
Begrensninger ved livssituasjonen						
(Referanse) 1 - I liten grad	1	(base)				
2	0,746	0,053	-4,100	0,000	0,648	0,858
3	0,609	0,046	-6,550	0,000	0,525	0,707
4	0,502	0,036	-9,550	0,000	0,436	0,579
5 - I stor grad	0,276	0,018	-19,440	0,000	0,243	0,315
Tidligere studieopphold i utlandet (ref: har ikke hatt utenlandsopphold tidligere)						
	2,151	0,175	9,440	0,000	1,835	2,522
Foreldrenes høyeste utdanningsnivå						
Grunnskole	0,747	0,103	-2,120	0,034	0,571	0,978
Videregående opplæring	0,751	0,049	-4,390	0,000	0,661	0,854
Universitet/høyskole, lavere nivå	0,799	0,040	-4,460	0,000	0,724	0,882
Universitet/høyskole, høyere nivå	1	(base)				
Utdanningstype (ref: Økadm)						
Antropologi	5,370	2,964	3,050	0,002	1,821	15,839
Arkitektur	1,900	0,643	1,900	0,058	0,979	3,689
Barnehage	0,635	0,088	-3,280	0,001	0,484	0,833
Biologi	1,047	0,200	0,240	0,809	0,720	1,524
Data-IT	0,766	0,109	-1,870	0,062	0,580	1,013
Farmasi	0,935	0,252	-0,250	0,804	0,551	1,587
Fysikk	1,085	0,290	0,310	0,760	0,643	1,831
Geografi	1,556	0,662	1,040	0,298	0,676	3,581
Geologi	1,532	0,494	1,320	0,186	0,814	2,883

Grunnskole	0,854	0,108	-1,250	0,210	0,667	1,093
Grunnskole-5 årig	1,304	0,353	0,980	0,327	0,767	2,215
Helse og sosial andre	0,803	0,087	-2,020	0,044	0,649	0,994
Hist-fil	0,939	0,139	-0,430	0,669	0,702	1,255
Idrett	0,699	0,138	-1,810	0,070	0,474	1,029
Ingeniør	0,733	0,083	-2,760	0,006	0,588	0,914
Kjemi	0,576	0,148	-2,150	0,031	0,348	0,951
Kunst	0,937	0,178	-0,340	0,731	0,645	1,360
Lektor	1,179	0,189	1,020	0,306	0,861	1,614
Logistikk-sikkerhet	0,340	0,079	-4,640	0,000	0,216	0,537
Matematikk-statistikk	0,586	0,219	-1,430	0,152	0,282	1,217
Medie-informasjon	0,898	0,151	-0,640	0,523	0,645	1,249
Medisin	1,741	0,317	3,050	0,002	1,219	2,487
Odontologi	1,163	0,310	0,570	0,571	0,690	1,961
Pedagogikk	0,755	0,119	-1,780	0,075	0,554	1,029
Politi	0,382	0,066	-5,530	0,000	0,271	0,537
Primærnæring	0,634	0,148	-1,960	0,051	0,402	1,001
Psykologi	1,174	0,175	1,080	0,282	0,876	1,574
Rettsvitenskap	1,959	0,284	4,630	0,000	1,474	2,603
Samf-andre	1,213	0,501	0,470	0,640	0,540	2,723
Samfunnsøkonomi	1,195	0,314	0,680	0,499	0,713	2,001
Sivilingeniør	1,825	0,231	4,760	0,000	1,425	2,339
Sosialfag	0,665	0,096	-2,820	0,005	0,500	0,883
Sosiologi	0,532	0,127	-2,640	0,008	0,333	0,850
Språk	1,315	0,282	1,280	0,201	0,864	2,002
Statsvitenskap	1,053	0,164	0,330	0,738	0,777	1,429
Sykepleie	1,047	0,118	0,410	0,684	0,839	1,307
Sykepleie-master	1,320	0,338	1,080	0,278	0,799	2,181
Tekniske fag	0,836	0,138	-1,080	0,279	0,605	1,156
Yrkesfaglærer	0,733	0,199	-1,140	0,252	0,431	1,247
Økonomi/adm	1	(base)				